

Mål T-109/01

Fleuren Compost BV mot Europeiska gemenskapernas kommission

”Talan om ogiltigförklaring — Statligt stöd — Stöd som Konungariket Nederländerna beviljat gödselbearbetningsföretag — Stödordning som kommissionen godkänt för en begränsad tid — Stöd som beviljats före eller efter den godkända perioden”

Förstainstansrättens dom (andra avdelningen i utökad sammansättning) av
den 14 januari 2004 II - 132

Sammanfattning

1. *Statligt stöd — Administrativt förfarande — Kommissionens skyldighet att uppmana berörda parter att inge yttranden — Stödmottagarens rätt att bli hörd — Gränser (Artikel 88.2 EG)*

2. *Statligt stöd — Kommissionens beslut — Skyldighet för den medlemsstat som beviljar stöd och för stödmottagaren att göra ansträngningar för att inkomma med alla relevanta uppgifter*
(Artikel 88.2 EG)
3. *Statligt stöd — Kommissionens undersökning — Frånvaro av yttranden från de berörda — Ingen inverkan på giltigheten av kommissionens beslut — Skyldighet att ex officio undersöka de omständigheter som inte uttryckligen åberopats — Saknas*
(Artikel 88.2 EG)
4. *Statligt stöd — Kommissionens beslut — Domstolsprövning — Gränser — Bedömning av lagenligheten mot bakgrund av de upplysningar som fanns tillgängliga då beslutet antogs*
(Artiklarna 88.3 EG och 230 EG)
5. *Statligt stöd — Förbud — Undantag — Stöd som kan anses förenliga med den gemensamma marknaden — Kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning — Domstolsprövning — Gränser*
(Artikel 87.3 EG)
6. *Institutionernas rättsakter — Motivering — Skyldighet — Räckvidd — Kommissionens beslut att kvalificera en åtgärd som stöd — Kommissionens beslut att ett icke anmält stöd är oförenligt med den gemensamma marknaden*
(Artiklarna 87.1 EG, 88.3 EG och 253 EG)
7. *Statligt stöd — Återvinning av rättsstridigt stöd — Tillämpning av nationell rätt — Stödmottagarnas eventuella berättigade förväntningar — Skydd — Villkor och gränser*
(Artiklarna 87 EG och 88 EG)

1. Kommissionen skall under det granskningsförfarande som föreskrivs i artikel 88.2 EG ge berörda parter tillfälle att yttra sig.

I detta hänseende är offentliggörande av ett meddelande i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* ett lämpligt sätt att upplysa alla berörda

parter om att ett förfarande inletts. Syftet med meddelandet är att från de berörda parterna få alla uppgifter som kan vägleda kommissionen i dess framtida handlande. Ett sådant förfarande säkerställer även att de övriga medlemsstaterna och de berörda kretsarna inom näringslivet lämnas tillfälle att yttra sig.

Under förfarandet för kontroll av statligt stöd kan andra berörda än den medlemsstat som ansvarar för det aktuella stödet inte göra anspråk på ett sådant kontradiktoriskt förfarande med kommissionen som det som har inletts till förmån för nämnda medlemsstat. I detta hänseende ges stödmottagaren inte i någon bestämmelse avseende detta förfarande en särskild roll bland dem som är berörda. Detta förfarande är inte ett förfarande som har inletts "mot" stödmottagaren och som innebär att denna kan göra anspråk på sådana rättigheter som i sig är så vidsträckta som rätten till försvar.

(se punkterna 40–44)

2. Om kommissionen i beslutet att inleda det förfarande som föreskrivs i artikel 88.2 EG har gjort en tillfredsställande preliminär analys, i vilken den har angett skälen till att den hyser tvivel om huruvida det statliga stödet i fråga är förenligt med den gemensamma marknaden, ankommer det på den berörda medlemsstaten och, i förekom-

mande fall, på stödmottagaren att inkomma med uppgifter som visar att stödet är förenligt med den gemensamma marknaden och att eventuellt lyfta fram särskilda omständigheter avseende återbetalning av redan utbetalt stöd för det fall kommissionen skulle kräva detta.

(se punkt 45)

3. Även om artikel 88.2 EG innebär att kommissionen åläggs en skyldighet att inhämta yttranden från berörda parter innan den fattar ett beslut beträffande statligt stöd, innebär den inte att nämnda institution inte har rätt att fastställa att ett stöd är oförenligt med den gemensamma marknaden när några sådana yttranden inte har lämnats. Kommissionen kan heller inte kritiseras för att den inte har beaktat eventuella faktiska eller rättsliga förhållanden som skulle ha kunnat åberopas under det administrativa förfarandet men som inte har åberopats, eftersom den inte har någon skyldighet att ex officio föreställa sig vilka omständigheter som skulle ha kunnat åberopas.

(se punkterna 48 och 49)

4. Vid en talan om ogiltigförklaring enligt artikel 230 EG skall gemenskapsrättsaktens lagenlighet bedömas i förhållande till de faktiska och rättsliga omständigheter som rådde den dag då rättsakten antogs.

begränsa sig till att pröva om den behöriga myndigheten har gjort en uppenbart oriktig bedömning eller har gjort sig skyldig till maktmissbruk.

(se punkt 90)

Således skall lagenligheten av ett beslut avseende statligt stöd bedömas mot bakgrund av de upplysningar som kommissionen förfogade över när den antog beslutet. En medlemsstat har således inte rätt att inför gemenskapsdomstolarna åberopa omständigheter som inte har angivits under det administrativa förfarande som föreskrivs i artikel 88 EG.

6. Den motivering som krävs enligt artikel 253 EG skall vara anpassad till rättsaktens beskaffenhet. Av motiveringen skall klart och tydligt framgå hur den institution som har antagit rättsakten har resonerat, så att de som berörs därav kan få kännedom om skälen för den vidtagna åtgärden och så att domstolen ges möjlighet att utöva sin prövningsrätt.

(se punkterna 50, 51 och 96)

5. Kommissionen har ett betydande utrymme för skönsmässig bedömning vid tillämpningen av artikel 87.3 EG, vars tillämpning skall innefatta ekonomiska och sociala bedömningar som skall göras i ett gemenskapssammanhang. Gemenskapsdomstolarna kan inte, vid kontrollen av om denna befogenhet utövas på ett rättsenligt sätt, ersätta den behöriga myndighetens bedömning med sin egen, utan skall

Kommissionen måste således ange skälen till att den anser att en statlig åtgärd omfattas av tillämpningsområdet för artikel 87.1 EG. Även om det framgår av de omständigheter mot bakgrund av vilka stödet beviljades att stödet är av sådant slag att det kan påverka handeln mellan medlemsstaterna och snedvrیدا eller hota att snedvrیدا konkurrensen, åligger det kommissionen att åtminstone redogöra för dessa omständigheter i motiveringen till sitt beslut.

Kommissionen är emellertid inte skyldig att visa vilken faktisk verkan det

stöd som redan beviljats har haft. Om så hade varit fallet skulle detta krav nämligen ha lett till att de medlemsstater som utbetalar stöd i strid med sin underrättelseskyldighet enligt artikel 88.3 EG gynnas i förhållande till de stater som underrättar kommissionen om stödet under planeringsstadiet.

(se punkterna 119–121)

7. Med hänsyn till att kommissionens kontroll av statligt stöd enligt artikel 88 EG är tvingande kan företag som mottar stöd emellertid i princip inte ha berättigade förväntningar på att stödet är lagenligt såvida det inte beviljats i enlighet med förfarandet i nämnda artikel. En omdömesgill ekonomisk aktör skall nämligen i normala fall kunna avgöra om detta förfarande har följts även om den berörda medlemsstaten bär ett sådant ansvar för att beslutet att bevilja stöd är rättsstridigt att en återkallelse av detta synes strida mot god tro.

Även om mottagare av ett rättsstridigt stöd i återkravsförfarandet kan åberopa exceptionella omständigheter

som medför att de hade berättigade förväntningar på att stödet var lagenligt för att motsätta sig att återbetala det, kan de på grundval av tillämpliga nationella bestämmelser åberopa sådana exceptionella omständigheter endast inom ramen för ett återkravsförfarande vid nationella domstolar och det ankommer endast på de nationella domstolarna att, i förekommande fall efter att ha begärt förhandsavgörande av domstolen för tolkningen, bedöma omständigheterna i målet.

Slutligen påverkas rättsenligheten av återkravsbeslutet på intet sätt av myndigheterna i den stat som har utdelat stödet oriktigt kan ha väckt förhoppningar utan att kommissionen ens underrättades därom. Att medge en sådan möjlighet skulle innebära att artiklarna 87 EG och 88 EG fråntogs all ändamålsenlig verkan i den mån som de nationella myndigheterna på så sätt skulle kunna stödja sig på sitt eget rättsstridiga beteende eller oaktksamhet för att frånta de beslut som kommissionen har antagit i enlighet med dessa bestämmelser i fördraget all verkan.

(se punkterna 135–137 och 143)